

ALBMUT ALMASJ ALMETJH FOLKET

Visioner 2009

Grundläggande ideologi

Albmut - Folket anser att det saknas ideologiska partier i Sametinget, som vill föra helhetslösningar för det samiska folkets framtid ur ett ideologiskt perspektiv.

Albmut - Folket anser att det saknas en humanistisk och socialliberal inriktning bland de befintliga partierna, där makten utgår från individerna före statliga administrationer och ställer sig emot konservatism och isolation.

Albmut - Folket är i grunden ett sameliberalt parti, vilket innebär att den enskilde samiska individen, och alla människornas lika rätt och värde, är partiets utgångspunkt.

Albmut - Folket har som rättslig grundsyn att FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och Urfolksdeklarationen är utgångspunkten för alla politiska beslut.

Albmut - Folket kommer att arbeta aktivt med att återvinna det samiska folket och har perspektivet att samerna är en omfattande folkgrupp i Sverige. Partiet verkar för öppenhet och en generös definition om vem som är same.

Albmut – Folket anser att samerna har en särskild rättslig ställning som urfolk i Sverige och Sametinget utgör det grundläggande demokratiska forumet för den samiska befolkningen i Sverige.

Historiskt perspektiv

Albmut - Folket anser det vara historiskt belagt att de flesta är barn av båda kulturerna, både genetiskt och kulturellt, och att det därför borde stå var och en fritt att välja sin identitet och etnicitet. Det ska vara en naturlig rättighet att vara same eller lapp.

Albmut - Folket har perspektivet att många samer har lagstiftats och rensats bort från den samiska kulturen med dess näringar. Fler och

fler börjar vakna, ser de historiska sambanden, och vill ta del av det samiska samhället. Många lokala samiska kulturer har gått om intet på grund av den politik som förts av statsmakten.

Albmut - Folket anser också det är historiskt belagt att samerna hade ett eget rättsamhälle och var ett självständigt folk innan den svenska administrationen tog över mer och mer under kolonisationsförloppet. Partiet kommer aktivt att verka för att lyfta fram samernas historia på ett tydligt och sakligt sätt i den svenska historiebokningen och historieundervisningen.

Albmut - Folket har inte ambitionen att sametinget eller det samiska området ska utgöra en stat i staten, utan anser att de svenska samerna, svenskar och andra folkgrupper under århundraden på många ställen har smält samman. Partiet anser dock att den samiska kulturen och att samiska intressen är skilda från de svenska och måste ges utrymme att kunna återvinnas nu och i framtiden, samt skyddas mot framtida svenska administrationer.

Albmut – Folket har perspektivet att samerna alltid har varit en heterogen folkgrupp med vitt spridda kulturer och språk. Sverige har dock under 1900-talet försökt att homogenisera det samiska samhället utifrån en stereotypisk värdeskala. Rätten till sitt land, till sitt ursprung och till sin identitet utgår enligt partiets mening från urminnes hävd som ingen kan ta ifrån individen. Alla samiska ättlingar bär en stark rätt till sitt land, och alla samiska grupper, på lika villkor, bär en rätt att få ta del av sitt kulturella arv.

Albmut – Folket har perspektivet att det genom historien uppstått olika samiska grupper med olika behov och olika perspektiv, som partiet inte anser motverka varandra utan kommer på sikt leda till att det samiska samhället stärks.

Mark & Rätt

Albmut - Folket kommer aktivt att verka för försoning bland annat genom att bringa klarhet kring statens förhållande med samernas

ALBMUT

marker under historien, och ur detta perspektiv arbeta för en ny markreform som syftar till att minska dagens och framtidens konflikter.

Albmut - Folket erkänner att det kan finnas en individuell kompensation för förlorade laglotter, men anser att denna inte är på politisk nivå utan utgör en rättslig process gentemot den svenska staten som samiska ättlingar får driva på egen hand. Sametinget kan dock verka för förändringar i lagar och domstolsväsendet som förbättrar rättskyddet för samer ur ett urfolksperspektiv och ett minoritetsperspektiv.

Albmut - Folket kommer aktivt att arbeta för att samerna som urbefolkning garanteras sina hävdvunna rättigheter, i perspektivet att samernas land koloniserades av den svenska kronan. Det handlar om t ex rättigheten att uppföra kulturbyggnader, jaktstugor och gemensamhetsbyggnader på de traditionella samiska markerna samt att bevara redan befintliga kulturminnen.

Albmut - Folket ska arbeta för att ILO-169 ratificeras under förutsättningen att den inkluderar alla samer och att storleken på sametingets röstlängd motiverar detta, och att det skapar realistiska förutsättningar för en livaktig samisk kultur i samverkan med alla folkgrupper i lappmarkerna. Bara en kultur som delas av många är en kultur som kan växa och bli stark.

Albmut - Folket kommer aktivt att verka för att ortsbornas rättigheter till naturen är oantastliga, och individens rätt att fritt färdas i fjällen och skogarna. När det gäller möjligheten att ta hjälp av olika slags moderna färdmedel som kan leda till negativa effekter på natur, mark och renskötsel kan lokala eller regionala organ dock besluta om eventuella begränsningar i trafikens omfattning inom vissa känsliga naturområden

Albmut - Folket vill arbeta för en mer jämlik lappmark – och att människor oavsett kön och etnicitet ska ges samma förutsättningar för att leva, bo och samverka med de traditionella samiska näringarna. Partiet anser också att alla boende i sameområdet har rätt till medbestämmande på lokal nivå. Dock vill partiet verka för en särskild grundlagsstiftning för de samiska språken och den samiska kulturen.

Albmut - Folket kommer aktivt att verka mot rasism, fördomar och diskriminering mot alla folkgrupper i sameområdet. Partiet kommer också att aktivt verka för ett mer rättvist och jämlikt samiskt samhälle som tar hänsyn till

alla de etniciteter som bebor Sápmi. Partiet bejakar mångfald i Sápmi och alla människors lika värde inför lagen och varandra.

Albmut - Folket strävar efter att ena det samiska folket och har som mål att komma till rätta med de interna konflikter som uppstått mellan samiska grupper och mellan renägare och icke-renägare, samt mellan samer och andra folkgrupper i sameområdet. Samerna och staten

Albmut - Folket kommer aktivt att agera för att staten och kyrkan ska ta ansvar för sina historiska misstag genom att avsätta erforderliga medel för att utveckla och berika det samiska samhället.

Albmut - Folket har som vision att kunna påverka den svenska politiken i samma grad som den svenska politiken påverkar samerna.

Albmut - Folket kommer bland annat att kräva av Sverige att dess administration genomgår förändringar som förenklar och förbättrar kommunikationen mellan medborgare och administrationen, och att tjänstemäns ansvar tydliggörs så att etnisk eller annan diskriminering från myndigheter kan konkretiseras och rapporteras. Partiet kommer också aktivt att arbeta för att tjänstemannaansvaret återinförs.

Albmut - Folket kommer att verka för ett tryggare rättsamhälle. Dessutom kommer partiet att verka för att internationella konventioner ratificeras, genom att samverka med riksdagspartier, EU och FN. Partiet kommer också att verka för att vid varje av statsmakten föreslagen förändring av same- och renskötselpolitiken som kräver lagstiftning eller annan föreskrift, att stadgandet inte strider mot den europeiska konventionen angående de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt dess protokoll.

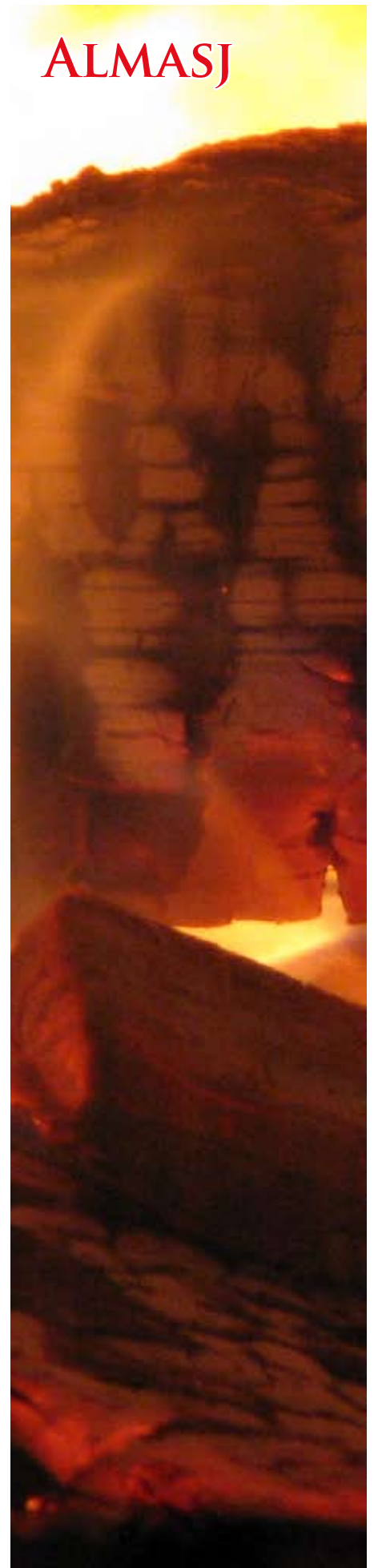
Albmut – Folket kommer aktivt att arbeta för att påverka den svenska grundlagen så att individens rättigheter stärks och att domstolarnas självständighet ökar. På så sätt kan enskilda samer eller samiska kollektiv få rättvisa domar i en tydlig lagordning.

Albmut - Folket tror alltså på den enskilda människans förnuft och förmåga att tänka självständigt och hennes intresse av att vårda och ansvara för sin närmiljö. Allt inom ramen för vad rättsamhället tillåter.

Självstyre

Enligt Urfolksdeklarationen är Urfolken, vid

ALMASJ

ALMETJH

utövande av sin rätt till självbestämmande, berättigade till självständighet och självstyre i alla frågor som gäller deras interna och lokala angelägenheter samt till medel att finansiera sin självständiga funktion

Sametinget skall ses som en självständig förvaltningsorganisation för förvaltning av interna och lokala samiska frågor och näringar inom ramen för Urfolksdeklarationen.

Albmut – Folket kommer att arbeta för att utnyttja och utveckla Sametingets potential för att bli det organ för ett utökat samiskt självbestämmande och en samisk röstförstärkare, för samerna i gemen, som det är avsedd för. Vidare kommer partiet att arbeta för att Sametinget i större utsträckning bevakar samhällsutvecklingen och beaktar och arbetar för att tillgodose samiska behov.

Albmut – Folket vill inrätta ett lokalt förvaltningsorgan som reglerar bland annat jakt, fiske och rensköttsel, och samtidigt representerar den samiska befolkningen i området. Det lokala organet omfattar alla fast boende, deltidboende och renskötande samer. I organet finns ett förvaltningsutskott, jaktutskott, fiskeutskott och rensköttselutskott.

Inland

Albmut - Folket har som vision att åter få den samiska kulturbygden att leva och att mer småskaliga näringar ges ekonomiska förutsättningar att finnas till.

Albmut - Folket vill också samverka med olika riksdagspartier för att differentiera skatter till att spegla utbudet av samhällelig service som finns i glesbygden. Avstånd till samhällsservice ska direkt speglas i den statliga inkomstskatten. Dessutom ska livsmedelskollektiv och annat som medför bättre närservice för glesbygdsborna skattesubventioneras. Alla idéer som syftar till att utveckla den samiska kulturbygden kommer att välkomnas av partiet, och kan komma att vidareutvecklas i samarbete mellan Sametinget, kommuner och landsting.

Albmut – Folket vill verka på rikspolitiskt plan för att stödja samiska individer som vill bo och skapa sig en utkomst i Sápmi. I detta kan det exempelvis ingå ekonomiskt stöd till start av företag inom turism, skogsbruk, rennäring, slöjd med mera.

Albmut – Folket anser att sameområdet är en ekonomiskt eftersatt region med stor utflyttning och få investeringar, samtidigt som övriga Sverige under en längre tid dragit eko-

nomisk nytta av Sápmi. Partiet kommer därför att verka för att exploaterande företag i större utsträckning återinvesterar i områdena.

Rensköttsel

Albmut – Folket anser att Sametinget, tillsammans med rennäringsorganisationerna, även framgent ska utgöra den huvudsakliga röstförstärkaren för rennärigen. Partiet kommer att stödja rennäringsorganisationerna i sitt arbete att på lång sikt stärka rennärigen i frågor som är relevanta för renskötseln och rennärigen.

Albmut - Folket kommer att verka för en reformering av dagens samebysystem. I detta reformarbete kommer även den fasta lokalbefolkningen att vara delaktig, för att på det viset skapa en gemensam utgångspunkt och där ömsesidig respekt för varandra och sin hembygd skall vara ett grundfundament i det framtida samhällsbyggandet. I varje område där ett sådant reformeringsarbete utförs skall det även bildas ett organ för diskussioner om markrättigheterna på lokal nivå. Utseendet på reformen av samebyarna måste avgöras med utgångspunkt från såväl kulturella behov, som samhälleliga behov och äganderättsliga frågor. Jakt- och fiskerättigheter ska i första hand vara en rättighet för de lokala renskötarna och de fast boende i området.

Albmut - Folket anser att renskötselkulturen på den svenska sidan av sameområdet är ett världskulturarv som är viktigt att bevara för alla människor och för framtiden. Partiet kommer därför att arbeta för att skapa förutsättningar för alla som är intresserade av traditionell rensköttsel, ska kunna konkurrera på lika villkor. Dessutom vill partiet också verka för att skapa ekonomiska förutsättningar för mer småskalig rensköttsel, och initiera kulturprojekt som avser att skydda lokala raser av renen, samt möjligheten att kunna bedriva tamrensköttsel på traditionellt vis.

Albmut - Folket kommer att utföra reformarbetet i syftet att trygga renskötarnas kunskaper för framtiden genom att aktivt arbeta för att få in fler unga människor till renskötseln. En ny rennäringslag ska bland förbättra skyddet för barn i arvsfrågor, ge kvinnor bättre möjlighet att verka inom rennärigen på lika villkor som män och samtidigt ska lagen göra klart att ingen renskötare kan nekas inträde till rennäringsutskottet.

Albmut - Folket vill också förbättra, effektivisera och förenkla möjligheterna för nyetablering. Dessutom för att minska de spänningar som finns idag, mellan markinnehavare och

FOLKET

renägare kommer partiet att verka för en mer avvägd renskötsel, och för att skapa ett naturligt förhållande mellan äganderätten och renskötselrätten. Partiet kommer för detta arbete att hämta inspiration från både Norge och Finland.

Spridning

Albmut - Folket vill öka den samiska närvaron i den svenska huvudstaden, genom att där inrätta ytterligare ett samiskt informationscentrum och dessutom en viss politisk administration för att komma närmare den beslutande makten, de samer som bor i Stockholm och för att kunna tillhandahålla information till media, studenter och turister i huvudstaden.

Albmut – Folket anser att sameföreningarna över hela Sverige utgör ett grundfundament i det samiska samhället, och utgör viktiga plattformar för kunskapsöverföring av samiska traditioner och språk. Vidare utgör föreningarna en viktig lokal samisk närvaro i samhällen och städer. Därför vill partiet verka för att mer resurser tillförs föreningarna med målet att öka deras verksamhet.

Albmut - Folket vill också stödja initiativ som syftar till att marknadsföra Sápmi genom restauranter, affärer och andra inrättningar som ökar den samiska kulturens närvaro i städerna.

Utbildning

Albmut - Folket kommer att arbeta för att Sameskolstyrelsen även i framtiden förblir det organ som har till uppgift att tillhandahålla både samisk integrerad undervisning som undervisning i fasta skolor. Partiet stöder att Sameskolstyrelsen, även framgent får efter avtal med en kommun fullgöra kommunens uppgifter inom förskoleklassen och förskola- och fritidsverksamheten för samiska barn.

Albmut – Folket vill lätta upp antagningskraven så att fler ges möjlighet att gå på sameskolan.

Albmut - Folket vill inrätta samiska folkhögskolor i varje kulturområde i Sápmi med särskilda inriktningar på den lokala kulturen, och dessutom ett samiskt universitet i Jokkmokk med inriktning på historia, pedagogik, turism, statsvetenskap, rennäring, skogsbruk, rättsvetenskap och andra närliggande områden som berör det samiska folket.

Albmut - Folket vill som komplement till sameskolan inrätta friskolor med samisk inriktning, för att tillgängliggöra språk, kultur och särskild pedagogik till alla skolbarn. Dessa ska kunna öppnas var som helst av vem som helst i Sverige, och Sametinget övervakar att pedagogiken håller en standardiserad kvalitet.

Finansiering av dessa sker med skolpeng och minoritetsspråksstöd från staten.

Albmut - Folket kommer att prioritera hemspråksundervisning och språkstudier för vuxna. Alla samer, oavsett ålder, kvalificerar sig för att läsa språk med ett visst ekonomiskt stöd.

Albmut – Folket vill arbeta för att skapa konkurrensfördelar för dem som kan tala samiska, mienkielä, ryska eller finska utöver ett skandinaviskt språk på nordkalotten. Partiet ser också att det är viktigt att stödja undervisning i engelska.

Albmut – Folket vill att förvaltningsområdet ska utökas och omfatta även de södra delarna av sameområdet. Partiet kommer aktivt att arbeta för att Sverige ska följa sina åtaganden gentemot ramkonventionen och språkstadgan för nationella minoriteter, och att dessa blir implementerade fullt ut.

Forskning

Albmut – Folket vill att Sametinget ska bli mer aktivt i att initiera forskning, och partiet kommer att arbeta för att skapa en enhet som har till uppgift att stimulera samerelaterad forskning. Enheten ska tillsammans med universitet, eller självständigt, söka medel för doktorander och projekt. Enheten kommer också att arbeta för att förmedla doktorander till universitet. Dessa forskningsområden rör exempelvis: rättshistoria, sociala villkor, politiska villkor, rennäring, hälsa med mera. Speciellt kommer enheten att arbeta för att eftersatta forskningsområden ges mer utrymme.

Kultur

Albmut - Folket vill initiera olika kulturprojekt som handlar om att återta lokala kulturer, näringar och språk och aktivt verka för en bred kulturminnesvård. Samer ska ha rätt att uppföra traditionella kulturbyggnader i sitt närområde, och befintliga byggnadsverk ska aktivt vårdas och skyddas.

Albmut - Folket kommer aktivt att verka för den samiska kulturens framtid, både för att kvalitetssäkra traditionell samisk slöjd men också verka för att innovatörer inom olika kulturområden får utrymme för att stimulera den samiska kulturen till utveckling. Projekt som samisk teater, musik och film ska stödjas för att öka dagens utbud.

Albmut - Folket vill stödja kulturprojekt som syftar till att marknadsföra sameområdet i Sverige och utomlands, för att öka turismen och intresset för den samiska kulturen.

Albmut – Folket har en generös och demokratisk syn på samiska organisationer, och kommer att verka för att alla organisationer erhåller

ett rimligt verksamhetsstöd utan politiska hänsynstaganden. Utgångspunkten är att all seriös samisk verksamhet ska stödjas, stimuleras och uppmuntras oavsett verksamhetens syfte.

Kyrkan

Albmut - Folket respekterar alla trosinriktningar i Sápmi, men anser att den svenska kyrkan har en särskild roll i många samers liv. Vi vill verka för en kyrka som markerar sitt oberoende till staten när det gäller samisk kultur, så att inte endast de delar av samisk kultur som passar in i den statliga schablonbilderna av samer bekräftas, och får utrymme i kyrkliga sammanhang.

Albmut – Folket kommer aktivt att arbeta för en officiell försoning mellan samerna och kyrkan där alla samiska grupper ingår.

Media

Albmut - Folket vill arbeta för att samisk media ska vara oberoende, stark och modern, för att stärka den samiska demokratin. Partiet kommer att arbeta för att fler mediakanaler skapas, stärks och överlever. Dessa kan utgöras av web-tv, radio, dagstidningar och magasin. Plattformar för lokala samiska medier kan skapas i samarbetsprojekt mellan näringsliv, kommuner och landsting.

Miljö

Albmut – Folket kommer att sätta miljöfrågor i centrum, och har ett globalt perspektiv på hur klimatförändringar och andra miljöhot kommer att påverka världen, och i slutändan svenska Sápmi.

Jämställdhet och antidiskriminering

Albmut – Folket kommer internt att följa fastslagna jämställdhetsplaner, och samtidigt aktivt verka för att samiska organisationer och myndigheter följer sina planer.

Albmut – Folket vill i samarbete med DO fortsätta kartlägga pågående diskriminering av samer, och stödja initiativ till lokala antidiskrimineringsbyråer med särskild kompetens i frågor som rör samer och andra minoriteter i Sápmi. Partiet vill genom forskning, utredningar och seminarier kartlägga den strukturella diskrimineringen av samer som dels kommer från majoritetssamhället, och som uppstått i efterdyningarna av Sveriges tidigare samepolitik.

Läs mer på www.samiskafolket.se